

Základní charakteristika obce

Počet obyvatel (vždy k 31. 12.) 2011 | 2013 | 2015 | 2017 | 2019: **899 | 889 | 873 | 861 | 896**

www.cista-obec.cz

Obec Čistá leží v západní části správního obvodu ORP Rakovník, 15 kilometrů jihozápadně od okresního města Rakovník a 8 kilometrů severovýchodně od města Kralovice. Středem obce prochází silnice z Rakovníka do Kralovic a také železniční trať z Rakovníka do Kralovic.

Obec se nachází na okraji Přírodního parku Jesenicko. Krajina obce je mírně zvlněná, prořezaná údolími několika vodních toků a jejich pramenných přítoků. Krajina je převážně intenzivně zemědělsky obhospodařovaná. Hlavní krajinnou osu obce tvoří údolí potoka Javornice, procházející napříč územím obce ze severu k jihu. Na náhorních plošinách na údolím Javornice pramení několik jejích přítoků, ale také Šípový potok, Čistický potok, Břežanský potok anebo Lhotský potok. Na území obce se nachází několik rybníčních soustav.

Jádrom sídelní struktury obce je jádrové sídlo Čistá. Kromě Čisté patří k obce obytná sídla Křekovice, Kůzová, Lhota, Nová Ves a Zdeslav a samoty (často původně mlýny) Pod Pískovnou, Zdeslavský Dvůr (zemědělský areál a dělnická kolonie), V Lukách či Zelený Důl, jakož i dva bývalé hospodářské dvory ve Strachovicích. Na rybníky na území obce jsou vázán rekreační střediska a chatové osady, například Zátíší, Zdeslav, Smrk, Vojtův mlýn či Pod Vrabíkovem.

Obec v minulosti proslula výrobou bot „halbštýflat“, hoblíků, varhan a ovocnářství (svůj původ zde má odrůda jablek Čistické lahůdkové)

První písemná zmínka o obci pochází z roku 1229.

Hodnoty na území obce

Přírodní a krajinné hodnoty

Národní geopark Barrandien

Přírodní park Jesenicko

Památný strom Dub v Čisté

Památný strom Lípa v Čisté

Památný strom Lípa srdčitá ve Zdeslavi

Památný strom Lípa malolistá ve Zdeslavi

Památný strom Lípa ve Zdeslavi

Památný strom Dub v Nové Vsi

Významný krajinný prvek registrovaný Zelený Důl – remíz, mokřad

Čistá

Javornice

Hluboké údolí (kaňon) Javornice

Rybniční soustava na Javornici (Horní zdeslavský rybník, Prostřední rybník, Dolní rybník, rybník u Zátíší)

Křížovský potok

Rybniční soustava na Křížovském potoce

Lhotský potok

Šípský potok

Čistecký potok

Rybniční soustava na Čisteckém potoce (Karáska, Blacák, Závlahy, rybník pod Závlahou)

Lesy kolem údolí Javornice

Rybník na návsi v Křekovicích

Provedené komplexní pozemkové úpravy v k.ú. Čistá u Rakovníka (2016) a v k.ú. Zdeslav u Rakovníka (2014)

Kulturně historické hodnoty

Unikátně dochovaná urbanistická struktura historického jádra sídla Čistá – převážně chalupnická zástavba menších venkovských stavení štítově orientovaných do plošně mimořádně rozlehlé návsi tvaru L, uvnitř z části zastavěné

Unikátně dochované historické jádro Křekovic, prakticky bez jakýchkoli novodobých zásahů

Dochované historické jádro Zdeslavi – rozptýlené zemědělské usedlosti podél velmi protáhlé ulicové návsi

Unikátně dochované historické jádro Nové Vsi, prakticky bez jakýchkoli novodobých zásahů – pravidelně (ortogonálně) uspořádaná zástavba chalup štítově orientovaných do ulicové návsi, uprostřed rozšířené přibližně do tvaru čtverce.

Unikátně dochované historické jádro Kůzové – štítově orientovaná chalupy okolo protáhlé obdélné návsi

Unikátně dochované historické jádro Lhoty – štítově orientovaná chalupy okolo protáhlé obdélné návsi

Kostel sv. Václava v Čisté (NKP) – Kostel na mírném návrší stranou návsi je ve zdivu gotický (zejména presbyterium s vnějšími opěráky), avšak výrazně upravený v barokním období v 18. století, kdy byla připojena k západnímu průčelí také věž. K bokům presbyteria připojeny přístavky. V jádru gotický, výrazně upravený v barokním období v 18. stol., kdy byla rovněž připojena věž. Jednoduchá stavba s pětiobce zakončeným presbytářem s opěráky, se dvěma obdélnými přístavky po stranách presbytáře a s hranolovou věží v západním průčelí. Zařízení je pseudogotické.

Železniční most zv. Strachovický (NKP) – Ojediněle dochovaný příhradový most z roku 1898 na trati Rakovník - Mladotice, překračující údolí Javornice východně od Čisté. V roce 2007 byl navržen na kulturní památku. Dochovaný příhradový most, který byl zbudován v roce 1898 na trati Rakovník-Mladotice. Most byl zařazen mezi památkově chráněné objekty.

Sbor Husův dům, Čistá, Nádražní č.p. 283 (NKP) – Dům byl postaven v r. 1922 podle plánů plzeňského architekta Hanuše Zápala jako první evangelická modlitebna regionu. Je výjimečný monumentálním geometricky členěným štítem průčelí a prostorovým řešením sálu, užívaného později jako tělocvična.

Socha sv. Prokopa (NKP) – Hodnotná, ale značně erodovaná barokní socha na bohatě členěném podstavci. Na čelní straně podstavce poškozený reliéf sv. Kateřiny.

Kaple sv. Anny na hřbitově v Čisté (NKP) – Rozměrná barokní kaple při silnici za obcí, s obdélnou lodí a s presbytářem se zkosenými nárožími. V hřebeni valbové střechy je umístěn sanktusník s cibulovou střechou. Závěr je klenutý.

Tvrziště Zelený Důl, archeologické stopy (NKP) – Terénní pozůstatky středověkého tvrziště z 13.–15. st. Při nevelkém rybníku situované tvrziště se nachází v bezprostředním sousedství hospodářského dvora Zelený Důl, jižně od vsi Lhota. Z tvrziště se dochoval centrální pahorek i obvodový příkop.

Muzeum Čistecka - stálá expozice, která se věnuje historii Čisté, zdejšími řemeslnickým cechům, spolkům, osobnostem (mimo jiné básníku Jaroslavu Vrchlickému, kterému byla Čistá několik let domovem), škole, průmyslu, zemědělství či podnikatelům.

Socha Panny Marie u kostela sv. Václava – Socha Panny Marie je replikou původní sochy, která stála na východním okraji intravilánu obce při silnici do Vsesulova, kde zůstal jen poškozený podstavec.

Socha sv. Jana Nepomuckého u kostela sv. Václava – Socha sv. Jana Nepomuckého z roku 1732

Výklenková kaplička v Nádražní ulici

Kaplička v Křekovicích

Výklenková kaple na návsi ve Zdeslavi

Kaplička na návsi v Kůzové

Kaplička na návsi v Nové Vsi

Kaplička na návsi ve Lhotě

Budova staré radnice v Čisté

Čistá

Čistá č.p. 26 – dochovaná historická chalupa

Čistá č.p. 199 – dochovaná historická chalupa

Čistá č.p. 134 – barokní dům s mansardovou střechou

Historická budova nádraží v Čisté

Historická budova bývalé Měšťanské školy – velkorysá školní budova ve architektonickém národním stylu 20. a 30. let 20. století

Čistá - Velký český básník Jaroslav Vrchlický (1853, Louny - 1912, Domažlice) prožil část svého mládí v letech 1872-75 v Čisté u Rakovníka, kde napsal přes 30 básní a připravoval k vydání svou první sbírku básní Z hlubin. Z Čistecka literárně čerpal i ve své další tvorbě. Otec Jan jakub Frída zastával funkci správce zdejšího parního mlýna.

Areál nejstaršího parního mlýna v Čechách

Na budově parního mlýna v Čisté pamětní deska upomínající na pobyt Jaroslava Vrchlického v Čisté (jeho otec Jan jakub Frída dělal správce parního mlýna)

Historický hospodářský dvůr Zdeslav

Nová Ves u Rakovníka č.p. 9 – roubená chalupa

Nová Ves u Rakovníka č.p. 10 – roubená chalupa

Nová Ves u Rakovníka č.p. 38 – roubená chalupa

Kůzová č.p. 2 – historická chalupa

Hospodářský dvůr Zelený Důl – Zelený Důl, ze kterého dodnes zbyly jen zarostlé ruiny, byl založen Kryštofem Jaroslavem z Kolovrat v roce 1655. Z původního ovčína v 19. století vznikl lihovar a výroba šindelů

Bývalý Wirthshaus u Strachovic – zdařile rekonstruovaný

Historický hospodářský dvůr Strachovice – zdařile rekonstruovaný

U kostela svatého Václava v Čisté jsou umístěné dva starobylé smírčí kříže, přenesené sem z okolí Čisté. Jeden původně označoval místo, kde ve svém lesním vyhnanství zemřel muž nakažený leprou, druhý měl být takzvaným „celním kolem“, jakousi informační značkou upozorňující povozy na povinnost zaplatit za použití cesty poplatek – clo

Muzeum Čistecka – stálá expozice, která se věnuje historii městečka, zdejším řemeslnickým cechům, spolkům, osobnostem (mimo jiné básníku Jaroslavu Vrchlickému, kterému byla Čistá několik let domovem), škole, průmyslu, zemědělství či podnikatelům

Civilizační hodnoty

Silnice II/229 Kralovice – Rakovník – Louny

Železniční trať č. 162 Rakovník – Kralovice (regionální, jednokolejná, neelektrifikovaná)

Železniční zastávka Všesulov na trati č. 162

Železniční zastávka Čistá na trati č. 162

Železniční zastávka Strachovice na trati č. 162

Cykloturistická trasa č. 2260

Modrá značená pěší turistická trasa KČT

Zelená značená pěší turistická trasa KČT

Žlutá značená pěší turistická trasa KČT

Mateřská škola

Základní škola

Kulturní sál

Obecní knihovna

Pošta

Zdravotní středisko – praktický lékař pro dospělé, zubař

Nákupní středisko Čistá (samoobsluha JEDNOTA, nábytek)

Obchod domácí potřeby Pavel Tintěra v Čisté

Fungující Mlýn Čistá

Čerpací stanice pohonných hmot v Čisté

Hostinec U Šimků v Čisté

Pohostinství Zdeslav

HD Minimarket – obchod se smíšeným zbožím v Čisté

Čistá

Dětské hřiště (pouze v uzavřeném areálu mateřské školy)

Fotbalové hřiště v Čisté

Univerzální hřiště na návsi ve Zdeslavi

Rekreační středisko Vojtův mlýn Zdeslav

Veřejné tábořiště Zdeslav u Horního Zdeslavského rybníka – cca 200 míst pro stany a karavany

Firma DYNAL

Mlýn Čistá

Agro Javorná

Vodovod v sídle Čistá, vodojem o objemu 200 m³

Kanalizace zakončená na ČOV v sídle Čistá (kořenová ČOV)

V těchto obytných sídlech není splněná pěší docházka požární zbrojnice SDH 1 000 m nesplněna: Strachovice, Křekovice, Lhota, Zelený Dvůr, Zdeslavský Dvůr

Hlavní požadavky na změny v území (nad rámec územního plánu)

Požadavky na změny v území vyplývající z platných ZÚR Středočeského kraje ve znění Aktualizace č. 1 a č. 2

RC 1497: Regionální biocentrum Na Pastvinách

RK 1094: Regionální biokoridor Šípský mlýn - Na pastvinách

Požadavky na změny v území vyplývající z rozpracované Aktualizace č. 3 ZÚR Středočeského kraje (návrh pro SJ)

E31: vedení 110 kV Rakovník – Břežany - Kralovice

Požadavky na změny v území vyplývající ze strategického plánu rozvoje obce

Obec nemá strategický plán

Pozitiva

Negativa

Životní prostředí

Zvýšená hodnota ZPF, podíl I. a II. TO

Vysoký podíl meliorací

Příznivé hodnocení stavu ovzduší

Příznivé hodnocení vodního hospodářství

Příznivé hodnocení odpadového hospodářství

Významný výskyt deponií na území obce

Nízká lesnatost území

Vysoká míra zornění ZPF, vysoký podíl meliorovaných ploch

Území intenzivně využívané (KES 0,3 – 1)

Existence starých zátěží nebo kontaminovaných ploch

Hluk, vibrace a emise z dopravy na silnici II/229

Hospodářský rozvoj

Zastoupení technické infrastruktury – částečně vodovod a částečně kanalizace (předpoklad rozšíření kanalizace)

Existence zemědělské farmy a dalších výrobních podniků (Agro Javorná, mlýn, Dynal); podniky jsou zdrojem vyššího počtu pracovních míst v obci

Veřejná doprava je uspokojivá, je zajišťována autobusovými a vlakovými spoji s dostatečnou frekvencí

Obec je napojena na regionální železniční trať

Sběrný dvůr

Rekreačně atraktivní území – ubytovací zařízení

Téměř nulová nezaměstnanost

Příznivá podnikatelská aktivita obyvatel obce

Obec není plynofikována

Chybí volná pracovní místa

Existence několika opuštěných nebo málo využitých ploch (typ brownfield)

Bez napojení na železniční trať vyššího dopravního významu

Silnice II. třídy prochází centrem obce – negativní vlivy z dopravy

Čistá

Soudržnost společenství obyvatel

Mírný nárůst počtu obyvatel v uplynulých 5 letech

Občanská vybavenost v obci – školství (mateřská a základní škola s dostatečnou kapacitou), zdravotnictví (dětský a obvodní lékař), kulturní zařízení (kulturní sál, knihovna), dostatečné sportovní vybavení, komerční vybavení (smíšené zboží, specializované prodejny), stravování a ubytování, kemp, rekreační středisko Zdeslav

Mírně nadprůměrný počet dokončených bytů na 1000 obyv. (v rámci ORP)

Významný zaměstnavatel (v rámci podmínek ORP)

Urbanistické hodnoty – zejm. v částech Křekovice, Lhota, Nová Ves, Zdeslav

Velmi nepříznivá věková struktura obyvatel

Výrazné stárnutí populace

Příznivé stáří domovního fondu

Vyšší podíl neobydlených bytů – vysoký podíl bytů užívaný k rekreaci

Jen velmi malé tempo bytové výstavby

Vyhodnocení územních podmínek a potenciálů jednotlivých pilířů udržitelného rozvoje území

Životní prostředí

+

Hospodářský rozvoj

+

Soudržnost společenství obyvatel

0 (+)

Zařazení obce do kategorie vyváženosti pilířů URÚ

1

Problémy/závady k řešení v územním plánu

Obytná zástavba po obvodu všech sídel na území obce v nevhodném přímém kontaktu s oranými poli (prach, zápach, rozstřík hnojiv), absence záhumenků oddělujících obytné zahrady od oraných polí

Brownfields (extenzivně využívaný) zemědělský areál bývalého JZD na východním okraji zástavby Čisté

Brownfields bývalý kulturní dům v Čisté

Brownfields hospodářský dvůr Zelený Důl, jižně od Lhoty – ruiny

Plošně rozsáhlý zemědělský areál na východním okraji zástavby Čisté umístěné ve velmi vizuálně exponované poloze na krajinném horizontu (rozvodí), viditelný v dálkových pohledech z okolní krajiny

Velmi dopravně frekventovaný průjezdní úsek silnice II/229 centrem sídla Čistá, přímo středem náměstí Jaroslava Vrchlického > hluk, vibrace, snížení bezpečnosti nemotorové dopravy

Narušení urbanistické struktury historického jádra Čisté budovou nákupního střediska

Urbanisticky neuspořádaný a nekultivovaný prostor Václavského náměstí (točka autobusu, stanoviště kontejnerů na odpad, zásobovací důr nákupního střediska, parkoviště)

Velké množství prázdných domů ve špatném stavební stavu (často ruiny) v centru Čisté

Prostorově izolovaná bývalá dělnická kolonie u statku Zdeslav

Bloky orné půdy východně od zástavby jádrového sídla Čistá silně ohrožené vodní erozí > návrh na zatravnění (projekt Voda v krajině, vodavkrajine.cz)

Zemědělská půda mezi zástavbou Kůzové a údolím Javornice a extrémně ohrožená větrnou erozí

Vysoká míra zornění zemědělské půdy

Malý podíl lesů

Nízká ekologická stabilita (Území intenzivně využívané (KES 0,3 – 1))

Levý přítok Javornice (ústí do Javornice v Lomu) zcela rozoraný !

Levý přítok Javornice (ústí do Javornice u Horního zdeslavského rybníka) – napřímený/regulovaný, severní strana nivy oraná, bez rozvinuté údolní nivy

Horní tok Lhotského potoka (mezi pramenem a Smrkem) napřímený/regulovaný, jen minimální šíře břehových porostů, absence funkční nivy

Zástavba Zátíší a v Lomu a Valcha částečně v záplavovém území Q100 potoka Javornice

Nízká hustota cestní sítě, zejména kolem sídla Čistá, mnoho zaniklých/rozoraných historických cest > snížená prostupnost této části volné krajiny pro chodce a cyklisty

Čistá

Nedostatek ubytovacích zařízení vyššího standardu (penzion, hotel)

Absence vodovodu ve všech sídlech kromě Čisté

Absence kanalizace ve všech sídlech kromě Čisté

Absence plynofikace

Obec nemá dostatek rozvojových ploch pro bydlení

Nesplněn standard péší dostupnosti dětského hřiště 200 m od obytných domů – absence dětského hřiště na území celé obce

Severní část obytného území jádrového sídla Čistá leží mimo péší dostupnost hřiště pro mladší školní děti 500 m od obytných domů

Absence hřiště pro mladší školní děti na území obytných sídel Křekovice, Zdeslavský Dvůr, Nová Ves, Kůzová, Strachovice, Zelený Důl, Lhota – nesplněn standard péší dostupnosti hřiště pro mladší školní děti 500 m od obytných domů

Absence hřiště pro mládež a dospělé na území obytných sídel Křekovice, Zdeslavský Dvůr, Nová Ves, Kůzová, Lhota, Smrk – nesplněn standard péší dostupnosti hřiště pro mládež a dospělé 1 000 m od obytných domů

Sídlo Křekovice leží zcela mimo péší docházku zastávek VHD

Nesplněn standard dostupnosti veřejné parkové zeleně (přítomnost v každém obytném sídle) – absence veřejné parkové zeleně v obytných sídlech Kůzová, Lhota, Zdeslavský Dvůr, Křekovice a Smrk